

Verslag

Centraal College van Deskundigen Restauratiekwaliteit

Datum: 1 juli 2021

Plaats: Den Haag

Naam	Vertegenwoordigt	Werkt bij
Aanwezig:		
Rob van Hees	Voorzitter CCvD Restauratiekwaliteit	
Walter de Koning	Secretaris CCvD Restauratiekwaliteit	ERM
Natasha Herman	RN, ARA, VRN – uitvoerende restauratoren	Redbone Bindery
Gert Tutert	Private opdrachtgevers	SBGK
Rients Anne Slotema	Federatie Grote Monumentengemeenten – FGM	Leiden
Jacqueline van Dam	Vereniging Architecten Werkzaam in de Restauratie - VAWR	Van Hoogevest
Kasper Burgy	Vakgroep Restauratie	Burgy Bouwbedrijf
Stef Cuppens		Cuppens + Zn
Miranda Maring	Certificerende instellingen	Hobbeon
Michiel van Hunen	Rijksdienst Cultureel Erfgoed – RCE	RCE
Joop Heijdra	Provincies	Gelderland
Julia Hennig	Raad voor Vastgoed Rijksoverheid – RVR	Rijksvastgoedbedrijf
Marc van Roosmalen		
Afwezig		
Erik-Jan de Bont	KOMO	KOMO-bureau
Berrie Endevoets	Platform Gespecialiseerde aannemers	OrlyEndevoets
Isja Finaly	Federatie Instandhouding Monumenten - FIM	Vereniging HdK
Gast		
Jacques Monasch	ERM-bestuur	ERM

1. Opening, vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld. Het CCvD maakt kennis met de opvolger van Kasper Burgy, Stef Cuppens en Jacques Monasch. Jacques Monasch, voorzitter van het ERM-bestuur neemt ten behoeve van zijn oriëntatie, eenmalig deel aan de vergadering. Aansluitend aan de vergadering zal een locatiebezoek aan het Binnenhof plaatsvinden waarna afscheid genomen wordt van de twee aftredende CCvD-leden Marc van Roosmalen en Kasper Burgy.

2. Rooster van aftreden

Het voorstel voor het Rooster van aftreden wordt besproken. Aftredend (maar herbenoembaar) per 1 juli zijn de voorzitter Rob van Hees en Rients Anne Slotema. **Actie Walter de Koning:** herbenoeming voorleggen aan ERM-bestuur (oktober). **Actie: Rients Anne Slotema** overlegt voordracht met FGM.

Aftredend per 1 juli zijn ook Kasper Burgy (opvolger Stef Cuppens) en Marc van Roosmalen (opvolger Julia Hennig). Voorrecht en besluitvorming hiervoor heeft reeds plaatsgevonden.

Besluit:

- Het rooster van aftreden wordt vastgesteld.

3. Vaststellen ontwerp-Prestatiebladen

De in aanmerking komende URL-en worden aangevuld met werkvoorschriften voor het verduurzamen van gebouwde monumenten. Voor daken is dit inmiddels gerealiseerd, voor vensters komt dit in september op de CCvD-agenda. Annex hieraan wordt (op basis van een aanvullende bijdrage van de RCE) gewerkt aan het opstellen van prestatiebladen voor de te gebruiken materialen. Het gaat om prestatiebladen voor materialen bij het isoleren van daken, vensters, gevels en vloeren. Het doel is om bouwkundigen inzicht te geven in de prestaties die van belang zijn voor gebouwde monumenten en op die manier een basis te geven voor het kiezen van de materialen bij het verduurzamen van monumenten. Er zijn 10 kenmerken geselecteerd die van belang zijn voor toepassing van de beschreven materialen in monumentale situaties. De prestatiebladen voor diverse soorten folies en thermokussens zijn nog niet gereed en staan tijdens de volgende CCvD-vergadering op de agenda (fase 2). De prestatiebladen worden gepubliceerd op www.verduurzamingsrichtlijnen.nl

Besproken wordt:

- Waardering voor deze versie (verbeterd t.o.v. vorige).
- Het woord 'dampdicht' wordt wel in de classificatie gebruikt, maar staat niet in de toelichting; dit toevoegen.
- Verwarring over de betekenis van de milieuclassificatie. Zie bv EPS. Hoe kan het dat hetzelfde materiaal soms beste keuze en soms af te raden keuze is? Dit moet beter toegelicht worden.
- Toelichting item 4 Dampdoorlatendheid: getallen zonder de eenheid erbij, graag alsnog vermelden.

Besluit:

- De ontwerp-prestatiebladen worden vrijgegeven voor een openbare reactieronde met in achtneming van bovenstaande opmerkingen.

4. Vaststellen projectplan BRL 3500 Erkende Molenmaker

Het projectplan wordt toegelicht. Besproken wordt: de Restauratieladder is niet in de huidige versie van de BRL omdat de Restauratieladder nog niet bestond op het moment dat de (hoofddlijn van de) BRL werd vastgesteld.

Besluit:

- Het projectplan wordt vastgesteld.

5. Restauratiekwaliteit

Het CCvD heeft verzocht (n.a.v. het hoofdstuk Restauratiekwaliteit in de ERM Kwaliteitsstandaard) om een gesprek over de vraag wat we verstaan onder 'restauratiekwaliteit'. In de agendanotitie is dit beschreven en in beeld gezet.

Besproken wordt:

- Modernisering is altijd een onderdeel van de aanpak, bijvoorbeeld energiebesparing / verduurzaming. Is de Restauratieladder niet tegenstrijdig met dit gegeven? Besproken wordt dat de Restauratieladder alleen de afwegingen geeft voor het aspect 'behoud cultuur-historische waarden', maar dat daarnaast ook andere aspecten (budget, gebruik, ...) leiden tot keuzes. De Restauratieladder geeft slechts 1 aspect uit het keuzespectrum. In URL 1001 is daarom ook een figuur opgenomen die het spanningsveld waarin de architect zich beweegt, omschrijft; dit verduidelijken in de notitie.
- De bijlage bij de notitie bevat foto's met voorbeelden. Hij beperkt zich daarmee tot 'kwalificeren' van een situatie. Het zou verhelderend zijn om de voorbeelden aan te

- vullen met een motivering ('argumenten-kaart').
- Het doel van de notitie is niet direct duidelijk; het is gewenst om de inleiding aan te vullen (zeker als het in de toekomst tot een publicatie zou leiden). Anderzijds moet het blijven gaan om een 'denkrichting' dus niet te veel details opnemen.
 - Het tweede voorbeeld op blz. 9 (natuursteen) is niet consistent beschreven.
 - De huidige inhoud is voor restauratoren van voorwerpen niet herkenbaar; aanvullen met argumenten en voorbeelden voor die beroepsgroep. **Actie: Natasha Herman** levert suggesties voor aanvulling van de tekst.

Besluit:

- Notitie aanvullen; discussie voortzetten volgende vergadering. **Actie Walter de Koning**

6. Rondvraag

Een van de rapporteurs van URL 2006 Schouwen heeft gevraagd om een verduidelijking van de door het CCvD aangepaste tekst m.b.t. ervaring van de persoon die beeldmateriaal maakt bij het schouwen.

Besluit:

- Aan par 7.2 van URL 2006 wordt een voetnoot toegevoegd dat een ervaringsjaar tenminste 900 uur aantoonbare werkervaring omvat.

Bijlage: ERM-richtlijnen

BRL ERM 1000	Erkend Restauratie-architectenbureau (ERA) vml GEAR	Restauratie-architecten	
URL 1001	Visie & Ontwerp	Restauratie-architecten	

BRL ERM 2000	Erkend Monumenten Adviesbureau (EMA)	Monumenten-adviseurs	
URL 2001	Bouwtechnisch Advies	Adviseurs bouwkunde, verduurzaming, restauratie-architecten	
URL 2002	Molenadvies	Molenadviseurs	
URL 2003	Betonrestauratie - Advies	Adviseurs voorbereiding betonrestauratie	
URL 2004	Kleurhistorisch onderzoek	Kleuronderzoekers	
URL 2005	Gebouwinspecties	Inspecteurs gebouwen, Monumentenwacht	
URL 2006	Schouwen van gebouwde monumenten	Dataverzamelaars, Monumentenwacht	
URL 2007	Bouwhistorisch onderzoek	Bouwhistorici	In ontwikkeling; vooralsnog verder met Richtlijnen bouwhistorisch onderzoek

BRL ERM 3000	Erkend Restauratie Bouwbedrijf (ERB)	(hoofd)aannemers	Projectplan maken voor actualisatie
URL 3001	Historische Houtconstructies	(hoofd)aannemers	

BRL ERM 3500	De Erkende Molenmaker	Molenmakers	Wordt in 2021 / 2022 geactualiseerd

BRL ERM 4000	Onderhoud en Restauratie Monumenten	Gespecialiseerde aannemers	
URL 4001	URL Historisch timmerwerk	Restauratie-timmerbedrijven	
URL 4002	URL Glas in lood panelen	Glazeniers	Wordt in 2021 geactualiseerd (inhoudelijke actualisatie + verduurzaming)
URL 4003	URL Historisch Metselwerk	Restauratie-metselaars	
URL 4004	URL Riet	Rietdekkers	Wordt in 2021 geactualiseerd (isolatieconcepten)
URL 4005	URL Betonrestauratie - Realisatie	Betonrestauratie-bedrijven	
URL 4006	URL Historisch voegwerk	Restauratie-voegers	
URL 4007	URL Steenhouwwerk	Restauratie-steenhouwers	
URL 4008	Gereserveerd (pleisterwerk)		
URL 4009	URL Historisch schilderwerk	Restauratie-schilders	
URL 4010	URL Historisch Leidak	Leidekkers	Wordt in 2021 geactualiseerd (isolatieconcepten)

URL 4011	URL Metalen Dakbedekking en goten bij monumenten	Metalen dakdekkers	Wordt in 2021 geactualiseerd (isolatieconcepten)
URL 4012	URL Historisch metaal	Restauratiesmeden, metaalbewerkers	
URL 4013	URL Historisch parket	Parketteurs en restauratoren	
URL 4014	URL Historisch pannendak	Dakwerkers, pannenleggers	Wordt in 2021 geactualiseerd (isolatieconcepten)

BRL KPMB¹	Module A Houtbescherming (KPMB)	Plaagdiermanagement-bedrijven	
URL 5001	URL Houtaantasting (bestrijden houtaantasting door insecten en zwammen)	Plaagdiermanagement-bedrijven	

BRL KOMO 2816²	Vervaardiging van metsel- en lijmwerkconstructies en/of voegwerk		
URL 20-104 ³	URL Gevelreiniging	Gevelreinigers, schoonmaakbedrijven	
BRL ERM 6000	Onderhoud en Restauratie groene monumenten	Groen Erfgoed-bedrijven	
URL 6001	Richtlijnen tuinhistorisch onderzoek	Adviseurs groen erfgoed	
URL 6010	URL Hovenierswerk historische tuinen en parken	Hoveniers groen erfgoed (tuinen en parken)	

KLINKEND ERFGOED

BRL ERM 7000	Klinkend Erfgoed		
URL 7010	URL Historische orgels	Orgelmakers	Geen certificering

ROEREND ERFGOED en HISTORISCHE INTERIEURS

	Restauratorenregister		
	Restauratorenregister.NL	Restauratoren roerend erfgoed	

GEMEENTELIJK TOEZICHT (gebouwde monumenten)

	monumententoezicht		
	Monumententoezicht.NL	Toezichthouders BWT en erfgoed van gemeenten en omgevingsdiensten	Wordt in 2022 geactualiseerd (nav Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen)

¹ In beheer bij de stichting KPMB, afstemming met ERM

² In beheer bij SKG-IKOB, afstemming met ERM

³ In beheer bij SKG-IKOB, afstemming met ERM